

Nytt från Pargas hembygdsförening

Ordenshemmet renoveras

Museerna är öppna Museot ovat avoinna

Hembygdmuseet
Kotiseutumuseo:
1.6.-31.8. ti-sö/su 11-16

Industrimuseet
Teollisuusmuseo:
1.7.-13.8. to-sö/su 11-16

***

Öppna stugor på Gamla
Malmen
Vanhan Malmin avoimet
tuvat
20.6 och/ja 22.8 kl.17-20

Arr: Skärgårdsguiderna
Järf: Saaristo-oppaat
www.saaristoguide.fi

***

Öppet hus, museibacken
Avoimet ovet
museomäellä
27.8. kl(o) 13-15

Bakgrund

Museets huvudbyggnad Ordenshemmet uppfördes på 1700-talet, som gårdsbyggnad för hemmanet Parsby Södergård. Huset är den enda museibygnaden på området som står kvar på sin ursprungliga plats.

Byggnaden fungerade under slutet av 1800-talet som skola. Godtemplarlogen ”Pargas Väl” grundades år 1922 och köpte huset av kommunen. Byggnaden fick då namnet Ordenshemmet och användes som bibliotek och för möten, teaterverksamhet och studiecirklar.

Den nuvarande inredningen i stora salen är från början av 1950-talet. Målningarna från slutet av 1940-talet symboliserar logens målsättningar och ideal: nykterhet, fred, broderskap och upplysning, liksom arbetet med människor i alla åldrar. Logen sysslade också med hembygdsforskning och var initiativtagare till att hembygdsföreningen grundades år 1928.

År 1990 donerade logen huset till Pargas hembygdsförening. I samband med överlåtandet gjordes en restaurering av byggnaden. Nu är det dags igen.

Mål

Målet med renoveringsprojektet är att restaurera och modernisera Ordenshemmet invändigt, utan att göra intrång på husets karaktär. Nuvarande rumsdiskonfiguration, målningar, armatur, kakelugnar och övriga detaljer som visar på husets användning genom åren bevaras.

Huset börjar dock vara ganska slitet och mera ändamålsenliga utrymmen för utställningar och verksamhet behövs.

Det finns också ett stort behov av att göra huset mera energisnålt och tillgängligt med fungerande inva-wc. Personaltyrmen och köket behöver också en uppsnygning.

Arbetet har redan påbörjats och senaste år tömde vi vinden och byggde om den till ett fungerande kallt förråd.

För projektet kommer vi bland annat att söka finansiering via Leader-programmet, men vi behöver också hjälp av andra sponsorer och finansierare. Kostnadsberäkningarna för renoveringen uppgår till närmare 100 000 euro. Målet är att huset ska vara i skick senast till föreningens 100-årsjubileum år 2028.

Sommarens utställningar i Ordenshemmet Kesän näyttelyt Ordenshemmet-talossa

I sommar ställer vi ut privata personers samlingar Kesän näyttelyt museon päärakennuksessa koostuu yksityishenkilöiden kokoelmista:

6-28.6: Kamratförbundet i skären & privatpersoner:

1. Analog filmteknik – så visades film före vhs, dvd och Netflix / Analoginen filmiteknikka - elokuvien esittäminen ajoilta ennen videoita ja Netflixejä

4.7-6.8: Margareta Ginman och Marita Ake:

2. Maggans samlingar & Maritas nallebjörnar Magganin kokoelmat ja Maritan nallet

9-31.8: Brita Rönnholm:

3. Hållbar förvaring / Kestävä säilytys

Onsdagsprogram/keskiviikko-ohjelmat, kl 13-16

7.6	Trädgårdsdag / Puutarhapäivä
14.6	Utställning/näyttely 1 presenteras / esitetään
21.6	Konsert/Konsertti kl. 18: Musik i midsommar. Kaffekalas.
28.6	Barnens museidag / Lasten museopäivä. Sysslor och pyssel, konsert.
5.7	Utställning/näyttely 2 presenteras/ esitetään
12.7	Traditionella inomhusmålarfärger / Perinteiset sisämaalit
19.7	Fönsterrenovering / Ikkunankorjausta
26.7	Sagor /Satuja
2.8	Gamla lekar / Vanhanajan leikkejä
9.8	Utställning/näyttely 3 presenteras / esitetään
16.8	Hemslöjd / Käsiyöt
23.8	Bokrea / Kirja-ale
30.8	Seminarium om levande kulturarv kl. 9.30-15 Folkdräkts-catwalk kl. 15.30-16

www.pargashembygdsmuseum.fi

www.facebook.com/Pargasmuseum

Trädgården piffas upp

- Det här är en sagolik plats, en oas mitt i Pargas centrum, säger trädgårdsmästare **Titti Edfelt** (bilden) om museibacken. Det är hon som ansvarar för föreningens projekt som går ut på att piffa upp trädgården och inrätta odlingstäppor som kopplas ihop med museistugorna.

– Visionen är att göra det intressant och lärorikt och samtidigt lättskött

så att vi mäktar med det. Idéerna är många och inspirationen flödar.

- Det här året satsar vi framför allt på uppfarten, det ska vara inbjudande att komma till museet, säger hon. Hon har även tagit itu med att beskära äppelträden och göra ympningar så att de speciella sorterna som finns ska leva vidare.

Titti kommer att finnas på plats **onsdagen den 7 juni kl. 13-16** för att berätta mera om trädgården och om projektet.

Puutarha kunnostetaan

-Tämä on upea paikka, keidas keskellä Paraista, sanoo puutarhuri **Titti Edfelt** (kuvasa) museomäestä. Hän vastaa yhdistyksen hankkeesta, jossa puutarhaa siistitään ja museomökkien yhteyteen perustetaan viljelyalueita.

- Visiona on tehdä siitä mielenkiintoinen ja opettavainen sekä myös samalla helppohoitoinen. Ideoita on paljon ja inspiraatio virtaa.

- Tänä vuonna keskitymme erityisesti ajoväylään - sen pitäisi olla houkutteleva polku tulla museoon, hän sanoo. Hän on myös aloittanut omenapuiden karsimisen ja varttamisen, jotta olemassa olevat erikoislajikkeet säilyvät.

Titti on paikalla **keskiviikkona 7. 6. klo 13-16** kertomassa lisää puutarhasta ja hankkeesta.

Levande kulturarv – vad är det?

Kom med för att höra expertinlägg och nätverka och passa på att lufta folkdräkten!

När och var?

Onsdag 30.8 på museibacken
Seminarium kl. 9.30-15
Folkdräkts-catwalk kl. 15-16.30

Arr: Sydkustens landskapsförbund och Pargas hembygdsförening

Anmälan senast tisdag 22.8

Ordförandes hälsning—Puheenjohtajan tervehdys

Det är inspirerande och roligt att vara ordförande för Pargas hembygdsförening. Vi har mycket på gång och det är glädjande att det finns ett stort intresse för lokal historia, kulturarv och traditioner. Föreningens verksamhet är omfattande och det finns något för de flesta.

Museet öppnar igen för sommaren och även detta år bjuder vi på specialprogram varje onsdag. Utställningarna i Ordenshemmet utgörs av privata samlingar och byts ut några gånger under sommaren. Aktuellt just nu är även att piffa upp trädgården och en hel del renoveringsarbeten.

Vi har ett händelserikt år bakom oss med bland annat en sagolik jul och påskskoj för barnfamiljer, tävlingen Pargas bästa pepparkaka, växtquiz i PK, utfärd till Nådendal, diskussioner om utvecklingen på Gamla Malmen samt renovering av Ordenshemmets vind. Vi har också tagit i bruk programmet Desky för medlemsregistret. Det underlättar vår kontakt med dig som är medlem.

Det är medlemmarna som gör föreningen och målet är att du som medlem ska kunna delta och engagera dig just så mycket och kring det som känns intressant och viktigt.

Allt vi gör är möjligt tack vare alla medlemmar, talkojobbare och andra frivilliga, samarbetspartner och sponsorer.

Ett stort tack till er alla – hoppas vi ses på museibacken!

***

On inspirerande och hauskaa olla Paraisten kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja. Meillä on paljon asioita meneillään ja on ilahduttavaa että paikallishistoria, kulttuuriperintö ja perinteet kiinnostavat suuresti. Yhdistyksen toiminta on erittäin laajaa ja jokaiselle löytyy jotakin.

Museo avataan jälleen kesäksi ja tänä vuonna tarjoamme keskiviikkoisin erikoisohjelmaa ja kesän näyttelyt vaihdetaan muutaman kerran kesän aikana. Muita ajankohtaisia toimia ovat puutarhan siistiminen ja kunnostustyöt.

Takanamme on tapahtumarikas vuosi, johon kuuluu muun muassa "Satumainen jouluku" sekä "Pääsiäishauskkaa" -tapahtumat lapsiperheille, Paraisten parhaat piparkakut -kisa, kasvivisa PK:ssa, retki Naantaliin ja keskustelutilaisuus Vanhan Malmin kehityksestä sekä Ordenshemmets-rakennuksen ullaikon kunnostus.

Pitääksemme sinuun jäsenenä paremmin yhteyttä jäsenrekisterim-

me on uudistettu Desky-ohjelmalla. Jäsenet muodostavat yhdistyksen ja tavoitteemme on, että sinä jäsenenä voit osallistua oman kiinnostuskohteen kera mahdollisimman paljon.

Kaikki, mitä teemme, on mahdollista kaikkien jäsenten, talkoolaisten, vapaaehtoisten, yhteistyökumppaneiden sekä sponsoreiden ansiosta.

Suuri kiitos teille kaikille, toivottavasti nähdään museomäellä!

Lena Långbacka
ordförande/puheenjohtaja
tfn/puh: 040-556 9908
e-post/s-posti:
l.langbacka@parnet.fi

Föreningens styrelse—Yhdistyksen hallitus 2023

Lena Långbacka (ordförande/puheenjohtaja), **Magnus Sundman** (vice ordförande/varapuheenjohtaja), **Malena Lassus** (sekreterare/sihtööri), **Per-Olov Wirsjö** (kassör/rahastonhojatja) samt/sekä **Dorrit Juslin**, **Elena Johansson**, **Marcus Lepola**, **Alf-Peter Heino** och/ja **Tarja Suomi**.

Kontakta oss - ota yhteyttä: pargashembygd@gmail.com,

Uusi työntekijä esittäytyy - Pargas stads nya byggnadsvårdare

Olen Heidi Salviander-Wahe ja työskentelen kesäkauden ajan korjausrakennusvastaavana Paraisten kaupungin palkkalistoilla. Osa ehkä tuntee minut Curatio korjausrakentamisyhdistyksen kautta, jossa toiminta myöskin jatkuu. Tämä työ on erittäin hyvä tapa kehittää yhteistyötä entisestään.

Tulen olemaan paljon Skyttalan museolla, joka tarvitsee kipeästi tiettyjä kunnostustöitä säilyäkseen, mutta teen myös korjaustöitä museomäellä ja Vanhalla Malmilla.

Olen pikkuhiljaa päässyt tutustumaan museomäen rakennuksiin ns. pintaa syvemmälle. Lielahden talon porstuan lattiaa oikaisin jo hiukan ja tein lattian alle tuennat. Toki lattia on edelleen vinossa, mutta näin se saa myös ollakin. Parasta on jos kukaan ei juurikaan huomaa että olen lattiaa avannutkaan.

Tärkeimmät asiat rakennusten säilymisen kannalta ovat että katto ei vuoda ja talon alla tuuletus toimii. Siksi olisi tärkeää saada kaikki orgaaninen materiaali pois talojen alta. Lisäksi monen museomäen rakennuksen räystäskourut vaativat hiukan isompaa huoltoa tänä vuonna.

Heidi Salviander-Wahe är sedan mitten av april anställd av Pargas stad som museipedagog med fokus på byggnadsvård. Hon fortsätter även sitt jobb på byggnadsvårdsföreningen Curatio, något som möjliggör ytterligare samarbete mellan föreningarna.

Heidi kommer att jobba en del i Skyttala, eftersom reparationsbehovet där är akut, men hon kommer också att synas på museibacken och på Gamla Malmen.

Heidi har redan hunnit ta sig an bland annat det lutande golvet i Lielax-stugans farstu. Det finns också behov av att förnya takrännor och allmänt se över byggnadernas skick.

- Det viktigaste för att bevara byggnader är att taket inte läcker och att det finns tillräcklig ventilation, säger hon. Därför skulle det vara viktigt att tömma bort allt organiskt material, som finns under husen.

Vem var Ella Jansson?

På Malmgatan 9 på Gamla Malmen finns Ella Janssons stuga. Jag har många gånger vandrat förbi den ljusgula stugan men först när vi flyttade till området, väcktes min nyfikenhet. Vem var egentligen Ella Jansson?

Ella Margareta Jansson föddes 3.9.1910. Pappan, Karl Vilhelm Jansson, var styrman och seglade

främst på Pargas Kalkbergs prämar och fartyg. Mamman, Rosa Emerentia, skötte om hemmet och familjens fyra döttrar. Ellas syster Karin dog redan som barn.

Ella och hennes systrar Alda och Ruth gick i Pargas svenska samskola. De bodde som vuxna i Åbo och skaffade sig alla en merkantil utbildning. Ella jobbade med bokföreläsning i Åbo, men sommartid vistades systrarna alltid i Pargas. Ella tog över huset på Malmgatan då mamman dog 1939.

På Margaretadagen 20.7 var det tradition att Ella Margareta bjöd på kaffe och gräddtårta i sin lummiga trädgård. Trädgården sköttes av en släkting som var trädgårdsmästare.

I trädgården fanns äppel- och plommonträd, stockrosor, pioner och

olika lökväxter. Ingen av döttrarna Jansson hade barn och vid Ellas död 1988 donerades stugan till Pargas hembygdsförening.

Ella Janssons stuga fungerar i dag som museum. Inredningen är från 1940-talet och bevarad i sin ursprungliga form. Stugan är öppen för allmänheten vid evenemang på Gamla Malmen.

Söndag 3.9.2023, på Ellas 113-årsdag, bjuder hembygdsföreningen och Invånärföreningen Gamla Malmen på kalas med kaffe och gräddtårta. Om vädret tillåter blir det i Ellas trädgård, annars inne i stugan. Mera info i PK när det närmar sig.

Välkommen till Ella Jansson!

Dorrit Juslin